

VI. MISCELLANEA

1. ŚP. STANISŁAW WRÓBLEWSKI

Zaledwie parę miesięcy upłynęło od śmierci śp. prof. Leona hr. Pinińskiego, a już nauka prawa rzymskiego w Polsce ponosi drugą niezmiernie ciężką stratę przez śmierć śp. Stanisława Wróblewskiego, profesora honorowego Uniwersytetu Jagiellońskiego, b. prezesa Najwyższej Izby Kontroli Państwowej (w latach 1926—1930), prezesa Polskiej Akademii Umiejętności.

Urodzony dnia 5 maja 1868 roku w Tenczynku pod Krakowem jako syn powstańca, b. oficera wojsk polskich z r. 1863, od wczesnej młodości wzrastał i wychowywał się w Krakowie. Po ukończeniu gimnazjum Św. Anny (Nowodworskiego) zapisał się na wydział prawa, który skończył w r. 1891 z najwyższym odznaczeniem, uzyskując stopień doktora praw sub auspiciis Imperatoris, a następnie wyjechał za granicę dla specjalizowania się w obranym przez się przedmiocie mianowicie prawie rzymskim. Niebawem po jego powrocie z zagranicy habilituje go prof. Fryderyk Zoll senior w roku 1895 jako docenta prawa rzymskiego. Były to czasy największej może świetności w ciągu istnienia tegoż uniwersytetu, gdy ściągał on ze wszystkich dzielnic Polski najwybitniejsze umysły (jak np. Zdziechowski, Janczewski, Cybułski, Kazimierza Morawskiego, Antoniego Górskiego, X. Stefana Pawlickiego i innych); na katedrach uniwersyteckich wykładali wówczas ludzie tej miary jak Dunajewski, Stanisław Tarnowski, Bobrzyński, Madeyski i inni, którzy zaznaczyli się jako wybitni mężowie stanu, albo jak Ulanowski, wyprzedzający w swych wykładach i seminariach naukę francuską i niemiecką, lub też jak Teichmann, Korczyński swymi odkryciami naukowymi zyskujący uznanie zagranicą, a równocześnie Maurycy Fierich zdobywał sobie uznanie wśród uczonych niemieckich swą świetną polemiką naukową z Iheringiem itd. W tej atmosferze śp. Stanisław Wróblewski, jako młody docent, rozpoczął wykłady prawa rzymskiego. Łatwo zrozumieć, że wymagania były w tych warunkach niezmiernie wysokie, a przecież wykłady młodego docenta od razu zwróciły na siebie uwagę jasnością wykładu, ścisłością w ujmowaniu pojęć prawniczych, plastycznym i oryginalnym przedstawieniem stosunku między normą prawną a postulatem życia.

Równoległe z wykładami szła u niego badawcza praca naukowa, w której widział (zgodnie z ówczesną atmosferą) główne zadanie profesora uniwersytetu. Pierwsza jego praca (*Die Collision der Rechte*, 1894) była pierwszą wyczerpującą rozprawą o tym przedmiocie, który w literaturze zagranicznej był niejednokrotnie przygodnie dotykany, ale nigdy dotychczas wyczerpująco przedstawiony. Dalsza jego rozprawa pt. „Posiadanie na tle prawa rzymskiego 1899 usiłuje rozwiązać problem, na którego rozwiązanie wysiłały się najświetniejsze umysły prawnicze począwszy od Savigny'ego. Miarą wartości tej pracy jest fakt, że podobne poglądy na istotę posiadania w prawie justyniańskim wypowiedział w kilka lat później (nie znając języka polskiego i nie znając dlatego pracy Wróblewskiego) prof. Silvio Perozzi z Bolonii, uchodzący za chwałę włoskiej romanistyki, a nawet ci uczeni, którzy nie całkiem poglądy Wróblewskiego podzielali, pod wpływem jego wywodów swe zapatrywania na istotę posiadania znacznie zmienili.

W roku 1901 zamianowany został profesorem nadzwyczajnym, w roku 1906 profesorem zwyczajnym prawa rzymskiego. Z tego okresu pochodzą między innymi prace: „Zarys wykładu prawa rzymskiego”, obejmujący część ogólną i prawo rzeczowe (1914—1916) oraz studium o darowiźnie w prawie rzymskim (w księdze pamiątkowej dla uczczenia Bolesława Ulanowskiego) i o *usucapio lucrativa pro herede* (polemika z Bonfantem, ogłoszona w *Czasopiśmie Prawniczym i Ekonomicznym krakowskim*); „Zarys wykładu prawa rzymskiego” łączy przedstawienie historyczne prawa rzymskiego z ujęciem dogmatycznym; przy ocenie tej pracy pamiętać należy, że w chwili jej pisania zarówno w Niemczech jak i we Francji zarzuconą była całkowicie nauka pandektów, a prawo rzymskie było pojmowane jedynie jako historia rozwoju tego prawa przy szerokim uwzględnieniu innych praw starożytnych i ich oddziaływania na prawo rzymskie. Dzisiaj spostrzegamy już reakcję przeciwko tak jednostronnemu pojmowaniu prawa rzymskiego i przeciwko niedocenianiu walorów dziś jeszcze żywotnych, a tkwiących w dogmatyce prawa rzymskiego (artykuł Riccobona w *Archivio giuridico* za wprowadzeniem wykładów tzw. *diritto commune*, stworzenie katedry tegoż prawa w Uniwersytecie Rzymskim, prace Bussiègo, uwagi krytyczne Koschakera co do prac Sussiègo w *Z. S. R. A. t. 58* itp.). Także na tym polu był więc śp. Stanisław Wróblewski jednym z pierwszych.

Rozumiejąc wielką żywotność pojęć prawnych i idei tkwiących w prawie rzymskim oraz ich wielkie znaczenie także dla prawa dzisiejszego, zajmuje się również badaniami nad prawem dzisiejszym, aby i na tym polu zastosować wyniki badań nad prawem

rzymskim. Do tego kierunku prac należą rozpoczęty wspólnie z prof. W. L. Jaworskim teoretyczny komentarz do kodeksu cywilnego austr., z którego opracował prawo spadkowe (1903), dalej komentarz do kodeksu handlowego austr. (1907), komentarz do prawa wekslowego i czekowego austr. (1905), praktyczny komentarz do kod. cyw. austr. (1914—1918), zawierający wedle ogólnie przyjętego poglądu, najlepsze tłumaczenie tekstu kod. cyw. austr. i uwzględniający nowele do tego kodeksu, dalej komentarze do polskiego prawa wekslowego i czekowego (1924, 1937), wreszcie rozpoczęty, lecz z powodu śmierci nieukończony wielki komentarz do nowego polskiego kodeksu handlowego itd.

Po odrodzeniu Państwa Polskiego zostaje powołany do Komisji Kodyfikacyjnej, gdzie od razu zajmuje dominujące stanowisko w sekcji prawa handlowego, a nadto w sekcji prawa cywilnego po śmierci Henryka Konica zostaje referentem dla opracowania prawa spadkowego. Wczesne ukończenie prac nad polskim kodeksem handlowym, nad prawem czekowym, nad prawem wekslowym itd., którym Polska zawdzięcza stworzenie jednolitej niezbędnej podstawy prawnej dla życia gospodarczego w obrębie Państwa Polskiego, jest w znacznej mierze Jego zasługą. Śmierć zabrała Go w toku pracy, gdy usilnie starał się jako przewodniczący sekcji prawa handlowego, aby ukończyć redakcję pozostałych działów tego prawa, a w szczególności prawa morskiego.

Z powodu Swych wybitnych prac naukowych wcześniej, bo już w r. 1910, został członkiem-korespondentem, a w r. 1918 członkiem czynnym Polskiej Akademii Umiejętności. Od roku 1919 do roku 1926 pełnił funkcje sekretarza generalnego Polskiej Akademii Umiejętności. W r. 1929 został wiceprezesem, a w r. 1934 prezesem Polskiej Akademii Umiejętności.

Jako człowiek zany, prawdomówny i prostolinijny w swym postępowaniu, najlepszy mąż i ojciec w życiu rodzinnym cieszył się ogólnym szacunkiem, dziś pozostawia ogólny żal po sobie.

Cześć Jego pamięci! *Franciszek Bossowski* (Wilno)

2. ŚP. CELESTYN PODLESKI

Dnia 12 grudnia 1938 r. zmarł w Poznaniu śp. dr Celestyn Podleski, ekonomista-ubezpieczeniowiec, współpracownik „Ruchu”, profesor Akademii Handlowej (W. S. H.) w Poznaniu.

Celestyn Podleski urodził się 17 marca 1870 r. w Kawsku, pow. syryjskiego. Studia gimnazjalne i uniwersyteckie odbył we Lwowie, gdzie w r. 1895 ukończył wydział prawa U. J. K. Jeszcze w czasie studiów akademickich wstąpił do służby w popularnej

„Floriance”, Krakowskim Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych, któremu dochował wierności przez lat 36. Zajmował kolejno szereg stanowisk, m. i. w oddziałach Florianki w Czerniowcach i Bernie Morawskim, wszędzie oddając się jednocześnie pracy społecznej i narodowej. Gdy na kilka lat przed wybuchem wojny światowej został dyrektorem oddziału towarzystwa w Tarnopolu, wybrano go rychło prezesem okręgu kółek rolniczych (1908—1913) i okręgu Sokoła (1913—1917); zajmował się szczególnie czynnie akcją sklepową (spółdzielczą) kółek. Wypadki wojenne późniejsze zmusiły go do schronienia się w głębi Rosji, pierwotnie na Kijowszczyźnie, później w Odesie. Ale i tu stanął od razu do pracy polskiej, przyczyniając się do powstania gimnazjum polskiego w Odesie, podejmując się w nim nauki języka niemieckiego i historii.

Wróciwszy do kraju r. 1918, zatrzymał się z początkiem w Lublinie, by w r. 1919 na zaproszenie Ministerstwa b. dzielnicy pruskiej przyjąć w Poznaniu obowiązki likwidowania spraw ubezpieczeniowych poniemieckich. W 1920 r. podjął na nowo służbę we Floriance, organizując jej oddział poznański. Przechodząc na zasłużoną emeryturę, nie spoczął jednak, lecz z rokiem akademickim 1927/28 począwszy przyjął obowiązki wykładowego w Uniwersytecie jak i ówczesnej W. S. H. w Poznaniu. Nadto r. 1928 na zaproszenie prezesa P. K. O. przygotował wspólnie z jednym z dyrektorów organizację nowego działu P. K. O., mianowicie ubezpieczeń życiowych, w którym to celu odbył także podróż naukową do Niemiec, Szwajcarii i Austrii.

Wykłady w Uniwersytecie i W. S. H. przerwał w r. akadem. 1937/38. Dotyczyły one w Uniwersytecie „Teorii i techniki ubezpieczeń”, wykładu obowiązkowego na IV roku studium ekonomiczno-politycznego. W Akademii Handlowej (W. S. H.) wykładał „Organizację i technikę zakładów ubezpieczeń prywatnych”, „Prawo ubezpieczeniowe” oraz „Księgowość ubezpieczeniową”. Poza tym prowadził seminarium dyplomowe i wyższe.

Jednocześnie nie ustawał w przygotowaniu wydawnictw, wprawdzie na razie na prawach rękopisu, ale jakże koniecznych dla studentów wobec braku podręczników. Wydał w ten sposób wykłady swoje o teorii i technice ubezpieczenia oraz o prawie ubezpieczeniowym. Nadto zasłużył się tłumaczeniem obowiązującej dotychczas niemieckiej ustawy o umowie ubezpieczenia.

Cieszył się szczególną sympatią młodzieży akademickiej, dla której był pełen oddania. Był przez pewien czas także seniorem (ojcem) dwu korporacji, wobec jednej pełniąc nadto czynność kuratora z ramienia władz W. S. H.

Poza tym przyjął od r. 1932 obowiązki członka Komitetu Redakcyjnego „Ruchu”, prowadząc w piśmie naszym dział ubezpieczeniowy, w szczególności kronikę ubezpieczeń prywatnych i publikując szereg recenzji.

Organizm, nadwątłony przejściami wojennymi, które na lata rozdzieliły go z żoną, nie mógł wytrzymać trudu nakładanego wciąż na nowo. Z początkiem r. 1938 pojawiło się osłabienie, którego nie zdołał wyrównać.

Opuścił nas człowiek dobroci wielkiej, umysłu jasnego, pracowitości rzetelnej, życzliwości dla słuchaczy swych wyjątkowej, ogólnie lubiany.

„Ruch” żegna w nim serdecznie współpracownika oddanego
pismu *Dr Józef Rzóśka* (Poznań)

3. IV. ZJAZD PRAWNIKÓW POLSKICH

KOMUNIKAT NR 2 * (okres przygotowawczy 1938).

A. Ścisły termin Zjazdu.

Po rozważeniu okoliczności, związanych z ustaleniem najdogodniejszego terminu IV Zjazdu Prawników Polskich i zasięgnięciu opinii w tym względzie szeregu ośrodków wykonawczych, a zwłaszcza Rady Głównej Stałej Delegacji, Komitet Organizacyjny zdecydował ustalić, jako ścisły termin IV Zjazdu Prawników Polskich w Gdyni, dni: 3 do 6 (włącznie) września 1939 r. Termin zapisów na Zjazd poda Sekretariat Komitetu Organizacyjnego w następnym Komunikacie nr 3.

B. Pełny wykaz zagadnień dla rozważania na Zjeździe (por. komunikat nr 1).

W komunikacie nr 1, ogłaszonym w prasie prawniczej od czerwca br., prostujemy pod „A” w dziale III (Sekcja Prawa Prywatnego) nazwę: „Wytyczne polskiego prawa morskiego”, przez dodanie wyrazów: „i rzecznoego”.

Zgodnie z zapowiedzią w komunikacie nr 1, podajemy pełny wykaz zagadnień dla rozważania w Sekcjach:

I. Sekcja Prawa Publicznego: 1. Z zakresu prawa państwowego: Rola jednostki w polskim systemie konstytucyjnym. 2. Z zakresu prawa administracyjnego: Rola prawnika w administracji Państwa.

* Treść komunikatu 1 została podana w z. IV Ruchu z 1938 r.

II. Sekcja Prawa Karnego: 1. Wzrost przestępczości, a prawno-karne środki zaradcze. 2. Rola i uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym.

III. Sekcja Prawa Prywatnego: 1. Wytyczne polskiego prawa morskiego i rzecznoego. 2. Wytyczne polskiego prawa lotniczego prywatnego. 3. Niepodzielność gospodarstw wiejskich.

IV. Sekcja Historii Prawa Polskiego: 1. Elementy obce i rodzime w rozwoju prawa polskiego.

V. Sekcja Prawa Społecznego (ustalona nazwa „społecznego”, nie „socjalnego”, por. komunikat nr 1): 1. Zagadnienie kodyfikacji polskiego prawa społecznego. 2. Obowiązki pracodawcy wobec pracownika w zakresie opieki nad pracownikiem.

C. Lista sprawozdań sekcyjnych IV Zjazdu (por. komunikat nr 1).
(§ 23 Regulaminu Organizacji Zjazdów Prawników Polskich).

I. Sekcja Prawa Publicznego: Zagadnienie 1: Prof. dr Cezary Berezowski (Warszawa); Doc. dr Andrzej Mycielski (Wilno). Zagadnienie 2: Adw. Stefan Urbanowicz (Warszawa); Dyr. Dep. Roman Hausner (Warszawa).

II. Sekcja Prawa Karnego: Zagadnienie 1: Sędzia S. N. Kazimierz Bzowski (Warszawa); Adw. Marian Niedzielski (Warszawa). Zagadnienie 2: Prof. dr Władysław Wolter (Kraków); Prok. S. N. dr Adam Berger (Lublin — Warszawa).

III. Sekcja Prawa Prywatnego: Zagadnienie 1: Prof. dr Józef Sułkowski (Poznań); Radca Prok. Gen. dr Wilhelm J. Pawłowski (Gdańsk). Zagadnienie 2: Prof. Leon Babiński (Warszawa); Dr Tadeusz Halewski (Lwów). Zagadnienie 3: Wiceminister Prof. Adam Chełmoński (Warszawa); (nazwisko współsprawozdawcy w komunikacie następnym).

IV. Sekcja Historii Prawa Polskiego: Zagadnienie 1: Prof. dr Adam Vetulani (Kraków), Zagadnienie 2: Doc. dr Jan Adamus (Wilno).

V. Sekcja Prawa Społecznego: Zagadnienie 1: Sędzia S. O. Zygmunt Zaleski (Warszawa); Ref. M. O. S. mgr Tadeusz Orlewicz (Warszawa). Zagadnienie 2: Sędzia S. O. Stefan Mateja (Warszawa); Adw. Feliks Bocheński (Katowice).

D. Terminy.

Wobec szczególnych okoliczności miesięcy jesiennych r. ub. skupiających uwagę ogółu polskiego, a więc i środowisk prawniczych, na ważnych momentach w życiu Państwa na wewnątrz i zewnątrz

granic, przedłuża się o kwartał (do dnia 31 marca 1939 r.) okres przeznaczony początkowo (p. komunikat nr 1), na opracowanie, a następnie na druk referatów sprawozdawczych Panom sprawozdawcom sekcijnym oraz na rozesłanie odnośnych druków — przed Zjazdem — zapisanym uczestnikom; wyżej wskazany termin dnia 31 marca 1939 r., jest ostateczny i w żadnym wypadku przedłużony już być nie może. To też przygotowywanie referatów indywidualnych staje się sprawą nagłą, aby zapewnić powodzenie merytorycznej treści IV Zjazdu i w czas ułatwić doniosłe zadanie Panom sprawozdawcom sekcijnym (§ 23 Regulaminu Organizacji Zjazdów Prawników Polskich).

Referaty, w trzech egzemplarzach — w maszynopisach lub drukach z dwóch lat ostatnich — należy przysłać bądź bezpośrednio do Biura Komitetu Organizacyjnego w Warszawie bądź za pośrednictwem biur miejscowych (patrz niżej pod F i H).

E. Biuro Komitetu Organizacyjnego oraz miejscowych Komitetów Wykonawczych.

Biuro Komitetu Organizacyjnego urzęduje we wtorki i piątki w lokalu Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych R. P., Warszawa, gmach Sądu Najwyższego, Plac Krasieńskiego 5. Lokal miejscowych Biur Komitetów Wykonawczych (art. 5 Reg. O. Z. P. P.) bądź już ustalili, bądź ustalą w najbliższej przyszłości Panowie Prezesi Sądów Apelacyjnych w Katowicach, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Poznaniu i Wilnie oraz Prezes Sądu Okręgowego w Gdyni i Wiceprezes Sądu Okręgowego w Łodzi (p. niżej pod F).

F. Personalia Prezydialne.

Pracami przygotowawczymi w Miejscowych Komitetach Wykonawczych oraz przy organizowaniu na właściwych obszarach Delegatur informacyjnych (art. 11 Reg. O. Z. P. P.) kierują Panowie: Prezesi Sądów Apelacyjnych: dr Agenor Frenzl, Bronisław Sawicki, Bolesław Sekutowicz, Stanisław Dębicki, dr Bronisław Stelmachowski i Józef Przyłuski oraz prezes Jarosław Czarliński (Gdynia) i Wiceprezes Stefan Swiderski (Łódź), jako kierownicy miejscowych ośrodków administracyjnych Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucyj Prawniczych R. P. (por. personalia co do prezydów K. O. w Warszawie i K. W. w Gdyni w komunikacie nr 1 z dnia 8 VII 1938 r.) Sekretariat Generalny Stałego Komitetu Wykonawczego Z. P. P. objął (§ 4 i 8 Reg. O. Z. P. P.) Sekretarz Generalny Stałej Delegacji, Prok. S. N. Mieczysław Siewierski.

Sekretariat K. O. uzupełnili, jako zastępcy członka-sekretarza K. O. red. Jerzego Przyłuskiego, członek-sekretarz Komisji II Rady

Główniej Stałej Delegacji, p. o. sędziego grodzkiego Józef Ordyniec i członek-sekretarz K. W. w Gdyni sędzia grodzki Zygmunt Pernak.

Wybór na przewodniczących obrad sekcyjnych (uzupełnienie listy z komunikatu nr 1) przyjęli: Prof. dr Stanisław Kutrzeba (Sekcja IV), Prezes Kasy im. Mianowskiego prof. Karol Lutostański (Sekcja V).

G. „Pozłotne” na Fundusz Zjazdowy.

Komitet Organizacyjny (p. komunikat nr 1) zwraca się, zwłaszcza do Panów Przewodniczących i Skarbników miejscowych Komitetów Wykonawczych, o łaskawe energiczne zorganizowanie rozsprzedaży nalepek złotych, stanowiących obecnie główne źródło funduszków zjazdowych w okresie przygotowawczym do Zjazdu. Nie tylko Biuro K. O. w Warszawie (p. wyżej pod E), ale i ośrodki miejscowe rozporządzają zapasem nalepek, które uzupełniająco w każdej chwili mogą im być przez Biuro K. O. dostarczone.

H. Adresy biur miejscowych.

I. Katowice, Sąd Apelacyjny, Pl. Wolności 10 — dr Ludwik Frenzl (junior). II. Kraków, Rektorat U. J. — dr Jan Reguła. III. Lublin (w komunikacie następnym). IV. Lwów (w komunikacie następnym). V. Poznań, Redakcja „Ruchu Prawniczego”, Zamek, pok. nr 9 — mgr Zakrzewska-Bilska. VI. Toruń (w stadium organizowania). VII. Warszawa, Pl. Krasińskich 5, gmach Sądu Najw. — red. Jerzy Przyłuski. VIII. Wilno (komunikat następnym). IX. Gdynia, gmach Sądu Okręgowy — sędzia S. G. Zygmunt Pernak. X. Łódź (w komunikacie następnym).

Uprasza się Zrzeszenia, uczestniczące w Stałej Delegacji o łaskawe wywieszenie niniejszego Komunikatu w swych siedzibach, instytucje zaś (redakcje pism) o łaskawe wydrukowanie niniejszego komunikatu w najbliższym numerze (zeszycie) swych publikacji.

Warszawa, dnia 15 grudnia 1938 r.

(—) *Józef Ordyniec*

(—) *Jerzy Przyłuski*

ODEZWA

Na Zjeździe Prawniczym, mającym się odbyć w Gdyni w pierwszych dniach września 1939 roku, ma być w szerokim zakresie omawiana kwestia wzrostu przestępczości, oraz sposobów skutecznej walki z tym zjawiskiem.

Problemat ten z natury rzeczy wiąże się z szeregiem zagadnień z zakresu prawa obowiązującego, zamierzeń ustawodawczych, ustroju penitencjarnego, wreszcie zagadnień socjalnych.

Rozważania na powyższe tematy wymagają nieodzownie zgromadzenia jak najobfitszych materiałów, mogących przyczynić się do naświetlenia obecnie panującego stanu rzeczy, oraz do skutecznego poszukiwania dróg de lege ferenda.

Wobec powyższego odnośni sprawozdawcy sekcji prawa karnego, Sędzia Sądu Najwyższego Kazimierz Bzowski i adwokat Marian Niedzielski, zwracają się do całego Prawnictwa Polskiego z prośbą o nadsyłanie własnych spostrzeżeń, opracowań i materiałów, dotyczących powyższego zagadnienia. Sprawozdawcy podkreślają przy tym, iż wysoce pożądane i pożyteczne dla sprawy są nie tylko całkowite referaty, ale również luźne uwagi, dane i cyfry, ilustrujące stan rzeczy na terenie Rzeczypospolitej.

Niemniej ważnym jest zamieszczanie już obecnie w organach prasy prawniczej materiałów, dotyczących omawianego zagadnienia, przy czym sprawozdawcy proszą o nadsyłanie w miarę możliwości egzemplarzy artykułów wydrukowanych w prasie.

Materiały powyższe należy nadsyłać pod adresem Biura Głównego: Warszawa, Sąd Najwyższy.

4. MIĘDZYNARODOWY INSTYTUT NAUK ADMINISTRACYJNYCH W BRUKSELI SEKCJA NARODOWA POLSKA

1. VII Międzynarodowy Kongres Nauk Administracyjnych w Berlinie.

Wśród wielu powojennych instytucji, mających na celu międzynarodową współpracę w różnych dziedzinach, rozwija pożyteczną działalność Międzynarodowy Instytut Nauk Administracyjnych w Brukseli, którego zadaniem jest badania zagadnień współczesnego prawa i praktyk administracyjnych. Poza działalnością informacyjną, wydawniczą i badawczą, rozwijaną stale przez Biuro Instytutu, prowadzi tenże swoje prace przez organizowanie co trzy lata, za każdym razem w innej stolicy państw, do Instytutu należących, Międzynarodowych Kongresów Nauk Administracyjnych. Ostatni, VI z rzędu taki kongres, który na zaproszenie Rządu Polskiego odbył się w r. 1936 w Warszawie, zapisał się w pamięci jego uczestników i naszego świata prawniczego żywym udziałem przedstawicieli 23 państw świata w jego obradach oraz pozostawił po sobie poważny dorobek międzynarodowej współpracy teoretyków i praktyków administracyjnych w postaci okazałego tomu sprawozdania

kongresowego. Następny, VII kongres odbędzie się we wrześniu 1939 r. w Berlinie. Tematy jego obrad, ustalone przez Biuro Instytutu, obejmują zagadnienie: istoty, zadań i stanowiska administracji organizacji administracji i jej zadań w poszczególnych dziedzinach życia, administracji samorządowej i jej stanowiska w ustroju państwa, wielkiego miasta jako zagadnienia administracyjnego, stanowiska prawnego funkcjonariuszy administracyjnych w państwie.

Sekcja Polska Instytutu, grupująca szereg wybitnych teoretyków i praktyków administracyjnych, którzy obok Rządu Polskiego są członkami Instytutu, rozpoczęła już prace przygotowawcze do kongresu berlińskiego. Chodzi oczywiście o zapewnienie godnego udziału Polski w pracach kongresu, przede wszystkim zaś przez opracowywanie referatów na wymienione tematy, które to referaty stanowią będą materiał dla referatów generalnych, opracowanych przez wyznaczonych przez Biuro referentów generalnych. Poza tym będą wszystkie nadesłane na czas referaty ogłoszone przed kongresem. Referaty muszą być sporządzone w 3 egzemplarzach w jednym z następujących języków: francuski, angielski, niemiecki lub włoski; w razie niemożności wygotowania referatu w jednym z tych języków, mogą one być nadesłane także w języku polskim i będą przetłumaczone na francuski staraniem Sekcji. Referaty nadsyłane być muszą do dnia 15 lutego 1939, ponieważ już 1 marca znaleźć się one mają w Sekretariacie Instytutu w Brukseli względnie w sekcji narodowej niemieckiej w Berlinie. Zbieraniem referatów zajmują się uproszone przez Sekcję narodową dla każdego tematu oddzielnie osobistości, a nadto Sekretariat Sekcji Narodowej Polskiej wspomnianego Instytutu w osobie sędziego Najwyższego Trybunału Administracyjnego, Konstantego Mniszek Tchorznickiego, Warszawa, Miodowa 24, który też udziela w godzinach biurowych wszelkich informacji w sprawach związanych z referatami kongresowymi (tel. nr 11-64-23).

Sekcja Narodowa Polska zwraca się z uprzejmym zaproszeniem do wszystkich osobistości kompetentnych w wymienionych zagadnieniach czy to z racji ich pracy teoretyczno-naukowej czy to z racji ich praktycznego doświadczenia, by zechcieli przez opracowanie poszczególnych tematów obrad kongresu przyczynić się do godnego udziału Polski w jego pracach.

2. Nagroda Nauk Administracyjnych.

Międzynarodowy Instytut Nauk Administracyjnych w Brukseli ustanowił na walnym zebraniu jego członków, odbytym w lipcu 1936 r. w Warszawie „Nagrodę Nauk Administracyjnych”.

Według ustalonego na posiedzeniach Biura Instytutu w r. 1937 w Paryżu i 1 lipca 1938 r. w Bukareszcie regulaminu „Nagroda”

ustanowiona została jako wynagrodzenie za najlepszą pracę o zagadnieniu, wchodzącym w zakres nauk administracyjnych. Nagroda wynosi kwotę 15 000 franków belgijskich i przyznawaną jest co trzy lata przy sposobności kongresów międzynarodowych i statutowych walnych zebrań członków Instytutu. Pierwszy okres trzyletni upływa we wrześniu 1939 r., w którym to czasie odbędzie się w Berlinie VII międzynarodowy kongres nauk administracyjnych wraz z walnym zebraniem członków Instytutu. Nagroda przyznawaną jest przez specjalnie w tym celu utworzony Komitet nagrody nauk administracyjnych. Do konkursu dopuszczone są prace autorów wszystkich państw, które mogą być zredagowane w jakimkolwiek języku, ale musi do nich być dołączone tłumaczenie w języku francuskim. Manuskrypty lub prace pisane na maszynie będą również przyjęte, jednakże wszystkie prace nie mogą być podpisane ani nosić żadnej wskazówki wyjawiającej autora. Mają one być przesyłane do Sekretarza Generalnego Instytutu (Secrétaire Général de l'Institut International des Sciences Administratives, 41 rue Juliette Wytzman, Bruxelles, Belgique) i nosić w górnym, prawym rogu pierwszej strony hasło obrane przez uczestnika konkursu. To samo hasło wypisane będzie na zamkniętej kopercie, zawierającej imię i nazwisko oraz adres autora pracy, a która otwarta zostanie dopiero po zakończeniu obrad Jury. Odpowiednie obwieszczenie zostanie ogłoszone 6 miesięcy przed upływem okresu trzyletniego z zaproszeniem do nadsyłania prac z dołączeniem deklaracji, stwierdzającej, że praca przeznaczona jest do oceny przez wspomniany Komitet.

Kwota nagrody może być również podzielona między kilku autorów, kwota jednak przyznana nie może być niższa niż 2 000 franków belgijskich. Uzyskujący nagrodę będą mogli nosić tytuł „Laureata nagrody nauk administracyjnych”. Komitet może zarządzić wydrukowanie kosztem Instytutu prac niedrukowanych. Przedstawione prace przechowywane będą w bibliotece Instytutu. Zwrot manuskryptów może nastąpić pod warunkiem, że każda kartka będzie uprzednio parafowana przez delegata Instytutu, że po wydaniu pracy autor zwróci Instytutowi tekst pracy przedstawiony Komitetowi i że w razie zmian w tekście przy wydaniu przedmowa wskaże istotne zmiany w tekście dokonane.

Na bieżący okres nagrody wybrany został następujący temat:
R o l a w y c h o w a w c z a a d m i n i s t r a c y j .

Według komentarza Instytutu chodzi w tym temacie o przedstawienie, czy i jaki wpływ może państwo przez swoją administrację, wyrzucić nie tylko na życie ekonomiczne ludności, ale także na poziom jej cywilizacji moralnej i intelektualnej. Ocen wartości

zasad filozoficznych, które tworzą podstawę działalności państwa i które się ujawniają w ustawach konstytucyjnych, ustawach wszystkich dziedzin prawa i w samym pojęciu funkcji publicznych, należy unikać. Jednak pomimo powyższych różnic zasadniczych administracja ma zawsze na celu poprawę poziomu moralnego i intelektualnego obywateli, wychodzi poza bieżące sprawy, musi administrować jak bonus pater familias. Naukowe metody poszukiwania najlepszego sposobu użytkowania zasobów naturalnych muszą być zastosowane także do czynnika ludzkiego; postęp techniczny będzie bowiem zyskiem ludzkości tylko wówczas, gdy towarzyszyć mu będzie rozwój intelektualny i moralny. Wydaje się zarządzenia prewencyjne w dziedzinie higieny; należałoby to też czynić, by zapobiec socjalnym, moralnym i intelektualnym zwichnięciom równowagi. Tu winny administracje wyrabiać w obywatelach zawady, zdolne ich wynieść na najwyższe szczeble rozwoju osobowości ludzkiej. Uczynią to lepiej duchem, który je będzie ożywiał, niż ustawami i rozporządzeniami. Różnych potemu sposobów może administracja używać: i wymaganiem wysokich kwalifikacyj moralnych od swoich własnych funkcjonariuszy i oddziaływaniem na publiczność w mnogich dziedzinach oświaty, organizacji wypoczynków robotników, zdrowia publicznego, zachęcaniem inicjatywy prywatnej itp. Pożądanym jest wskazanie przykładów takiej działalności administracji w danym kraju, jej wyników i metod użytych w tym sensie dla poparcia rozwoju cywilizacyjnego narodów.

Powyższe podaje Sekcja Narodowa Polskiego Instytutu do wiadomości w nadziei, że kompetentne w poruszonym zagadnieniu osobistości zdecydują się na wzięcie udziału w konkursie.

Regulamin nagrody i komentarz do tematu (w języku francuskim) można otrzymać w Sekretariacie wspomnianej Sekcji, Warszawa, Miodowa 24, Najwyższy Trybunał Administracyjny.

5. POLSKO-NIEMIECKIE POROZUMIENIE PRAWNICZE

W dniach 15 do 17 grudnia 1938 r. odbywały się w Warszawie obrady Polsko-niemieckiego Porozumienia Prawniczego z udziałem ministra Grabowskiego i ministra sprawiedliwości Rzeszy Niemieckiej Franka, a pod przewodnictwem marszałka Sejmu prof. W. Makowskiego. Ze strony polskiej wygłosili referaty prof. Zoll „O projekcie polskiego prawa rzeczowego ze szczególnym uwzględnieniem prawa autorskiego”, prof. Paczkowski „Zasady reformy polskiego prawa hipotecznego” i prezes S. N. Mitraszewski „Środki przymusowe i zabezpieczające w polskiej praktyce penitencjarnej”. Przedstawiciele prawników niemieckich wygłosili również trzy

referaty: prezes Senatu Sądu Rzeszy Kolbe „O zasadach prawa akcyjnego III Rzeszy” z koreferatem naczelnego syndyka Deutsche Bank Simona oraz gen. prok. Christians na temat penitencjarnych środków przymusowych i zabezpieczających.

W swej mowie minister Frank uznał Porozumienie za „niezbędne uzupełnienie różnorodnych związków kulturalnych obu krajów”. Minister Grabowski stwierdził, że „Porozumienie wytrzymuje próbę życia mimo trudności politycznych dzisiejszej doby”.

6. POLSKIE TOWARZYSTWO MEDYCyny SĄDOWEJ I KRYMINOLOGII W WARSZAWIE

SPRAWOZDANIE

Warszawski Oddział Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii został założony dnia 3 III 1938 r. na I Walnym Zebraniu organizacyjnym Towarzystwa, które się odbyło z inicjatywy prof. dra Wiktora Grzywo-Dąbrowskiego na podstawie zatwierdzonego przez Komisariat Rządu m. stół. Warszawy Statutu Towarzystwa. Jest to niejako oficjalna data powstania Towarzystwa, faktycznie zaś działalność jego datuje się od dnia 30 IX 1937 roku. W tym bowiem dniu odbyło się w Zakładzie Medycyny Sądowej Uniwersytetu J. Piłsudskiego zebranie, złożone z lekarzy, prawników i przyrodników, na którym prof. W. Grzywo-Dąbrowskiego zaproponował założenie Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii, którego zadania polegałyby na ogniskowaniu, organizowaniu i popieraniu pracy naukowej, i praktycznej w zakresie medycyny sądowej i kryminologii.

Statut został zatwierdzony przez Komisariat Rządu w dniu 17 lutego 1938 r. Według brzmienia § 4 Statutu, Towarzystwo dla zrealizowania swych celów „ma prawo z zachowaniem obowiązujących przepisów: a) urządzać zebrania, zjazdy i wycieczki naukowe, b) urządzać odczyty publiczne, wykłady oraz kursy, c) organizować oddziały i sekcje naukowe, d) zakładać, utrzymywać lub popierać pracownie i poradnie dla celów naukowych, e) wydawać czasopismo, prace naukowe i sprawozdania z prac Towarzystwa, f) popierać prace naukowe członków Towarzystwa, g) współpracować z instytucjami i towarzystwami o pokrewnym zakresie działania w kraju i za granicą”.

Działalność oddziału warszawskiego polegała w okresie sprawozdawczym na urządzaniu zebrań naukowych, które się odbywały w Zakładzie Medycyny Sądowej U. J. P. Na zebraniach tych, częściowo przez członków Towarzystwa, częściowo przez zaproszo-

nych gości, wygłoszono, połączonych z dyskusją, 34 wykładów i referatów.

Sprawozdania z poszczególnych posiedzeń (referaty i dyskusje) były drukowane w Czasopiśmie Sądowo-Lekarskim.

Przewodniczący: Prof. dr W. Grzywo-Dąbrowski
Sekretarz: Dr W. Lewiński

7. PIŚMIENICTWO PRAWNICZE SŁOWIAŃSKIE

(Polonica)

Národnostní Obzor (Praga) w zes. I 1938 daje przegląd treści następujących czasopism polskich: „Sprawy Narodowościowe” r XII, zes. 1—2, „Front Zachodni” r. VI, zes. 6, „Polacy Zagranicą” r. IX, zes. 6.

W kronice politycznej omawia sprawy mniejszości ukraińskiej i niemieckiej w Polsce, jak zwykle, niestety, tendencyjnie, jeśli chodzi o mniejszość ukraińską. Omawiając sprawy mniejszości polskiej w Niemczech stwierdza, że sytuacja jej, zgodnie z memorandum Związku Polaków w Niemczech z dnia 2 VI 1938, mimo oświadczenia Hitlera z dnia 5 XI 1937 r. wcale się nie poprawiła a raczej pogorszyła. Wszystkie żądania mniejszości polskiej wyrażone w memorandum nie doczekały się odpowiedzi. Jedyńm rezultatem było, że obiecano studentom polskim przy zmianie legitymacyj uniwersyteckich opatrzyć je nadpisem — „Angehöriger der polnischen Minderheit”. *Právník* (Praga) w zes. 10 daje przegląd treści: „Przeglądu Praw i Administracji” r. LXII, t. III, „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” r. XVIII, zes. 4. *Právný Obzor* (Bratysława) w zes. 14—20 daje przegląd treści: „Prawa” r. XV, zes. 3—4 „Przeglądu Prawa Handlowego” zes. 4; „Przeglądu Notarialnego” r. XVIII, zes. 6—10; „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” r. XVIII zes. 3; „Przeglądu Prawa i Administracji” r. LXVIII nr 2; „Głosu Sądownictwa” r. X nr 6—10; czasopisma Sędziowskiego” r. XVI nr 3—6. *Soudcovské Listy* (Praga) zes. 10—12 ex 1938 i 1 ex 1939 daje przegląd treści: „Głosu Sądownictwa” r. X, zes. 7—12 i „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” r. XVIII, zes. 3.

8. NOWE CZASOPISMO PRAWNICZE

Zaczęło wychodzić w Warszawie nowe czasopismo prawnicze, poświęcone wyłącznie zagadnieniom prawa pracy pt. „Przegląd Prawa Pracy”. Wydawcą pisma jest Stowarzyszenie Przyjaciół Sądów

Pracy. Redaktorem naczelnym Jerzy Grzegorz Wengierow, sekretarzem p. Henryk Borkowski.

Zgodnie z deklaracją Redakcji zamieszczonej na wstępie zeszytu I pismo ma zamiar służyć wiedzy prawniczej na odcinku prawa pracy a jednocześnie realizować cele polityki społecznej. Oprócz tych dwóch głównych celów stawia sobie niemniej ważny trzeci — przygotowywanie poprzez przepracowywanie poszczególnych instytucji i urzędów przyszłego kodeksu prawa pracy.

Nazwisko Redaktora Naczelnego, znanego znawcy spraw pracowniczych jest rękojmią poziomu pisma, któremu serdecznie życzymy pomyślnego rozwoju.

9. ZWIĄZEK PRAWNIKÓW I EKONOMISTÓW KOLEJOWYCH R. P.

Doroczne walne zgromadzenie Związku odbyło się w kwietniu roku ub. W sprawozdaniu ustępującego Zarządu podkreślono konieczność bezpośredniego kontaktu Zarządu Głównego z Kołami miejscowymi. Osiągnięto to przez instytucję Zjazdów prezesów Kół. W okresie sprawozdawczym odbyły się 3 takie Zjazdy. Omawiano na nich w pierwszym rzędzie sprawy dodatków za wyższe studia, sprawę awansów itp. Sprawa, która była największą troską ustępującego Zarządu, sprawa najbardziej żywotna dla przyszłości prawnika i ekonomisty na P. K. P., to sprawa obsady naczelnych i kierowniczych stanowisk w administracji kolejowej. Walcząc o należne miejsce, Zarząd Główny dążył jednocześnie do wytworzenia pracownika odpowiednio przygotowanego. Zorganizowano więc kółka samokształceniowe w Kołach okręgowych. Zarząd Główny ustalił szereg tematów, które były przedmiotem odczytów i dyskusji. Praca ta wydaje na ogół dobre rezultaty. W tymże celu przystąpiono również w swoim czasie do wydawania „Przeglądu Komunikacyjnego”. Niestety wydawnictwo ma wielkie trudności redakcyjne. Zapowiedziany Rocznik Komunikacyjny ukaże się niewątpliwie, gdyż aparat cały wydawniczy jest już przygotowany. Prezesem Zarządu Głównego wybrano mgra Fr. Uhnia, wiceprezesami pp. Kuca i Cz. Janowskiego, sekretarzem J. Włodarczyka, członkami T. Tichego, K. Więcka, Br. Wolanina, J. Siekierskiego, dra R. Zamojskiego, W. Lewickiego i mgra S. Bartkiewicza.

10. II ZJAZD EKONOMISTÓW POLSKICH

Pierwszy Zjazd Ekonomistów Polskich, odbyty w 1929 r. w Poznaniu, wybrał Stały Komitet Zjazdów Ekonomistów Polskich, w skład którego weszli przedstawiciele towarzystw ekonomistów,

względnie oddziałów ekonomicznych towarzystw prawników i ekonomistów, w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Katowicach i Lublinie, oraz kooptowany delegat z Wilna. Trosce tego stałego Komitetu powierzono zwołanie następnego Zjazdu. Zaraz po pierwszym zjeździe wybuchł kryzys światowy. Wywołana przez to niesłychana zmienność życia gospodarczego nie stwarzała, zdaniem członków Komitetu, atmosfery, przychylnej dla naukowego roztrąsania zagadnień ekonomicznych. Dlatego też nie dążono do szybkiego zwołania nowego zjazdu. Jednakże, gdy owa zmienność przeszła w stan chroniczny, zapewne jeszcze długo nie dający się usunąć, nie było możliwości dłużej zwlekać. Za inicjatywą Warszawskiego Towarzystwa Ekonomistów i Statystyków polskich od 12 czerwca 1938 r. poczynszy zaczął się zbierać Stały Komitet i po szeregu narad postanowił zwołać II Zjazd Ekonomistów Polskich do Krakowa na 3 dni, około 1 listopada 1939 r. Charakter II Zjazdu będzie taki sam, jak poprzedniego. Najlepiej wyjaśnią go poniższe regulaminy zjazdowe, uchwalone przez Stały Komitet:

Regulamin Organizacji II Zjazdu Ekonomistów Polskich.

1. Drugi Zjazd Ekonomistów Polskich zwołany jest przez Stały Komitet Zjazdów Ekonomistów Polskich, utworzony uchwałą I Zjazdu Ekonomistów Polskich w Poznaniu w dniu 26 maja 1929 r. Komitet ten składa się z delegatów towarzystw ekonomistów w Warszawie, Poznaniu, Krakowie, Lwowie, Lublinie i Katowicach, oraz kooptowanego delegata z Wilna.

2. Obrady Zjazdu odbywają się w Krakowie w dniach.....
..... 1939 r.

3. Komitet ustala przedmiot obrad Zjazdu, wyrażony w programie obrad. Porządek obrad ujęty jest w regulaminie.

4. Każdy dzień Zjazdu jest poświęcony zagadnieniom, które przedstawiają wyznaczeni przez Komitet referenci. Nadzór nad terminowym przygotowaniem referatów, rozgraniczeniem i uzgodnieniem ich tematów ma powierzony wyznaczony przez Komitet „organizator” danego dnia. Organizator winien jest dostarczyć referaty Biuru Zjazdu nie później jak do 30 czerwca 1939 r. Referaty nie nadesłane na czas nie będą ani wydrukowane ani przedmiotem obrad Zjazdu.

5. Komitet zamawia ponadto przygotowanie memoriałów wiążących się treścią z tematami poszczególnych dni obrad. Memoriały te nie będą odczytywane na Zjeździe tylko rozdane w druku uczestnikom Zjazdu i wydrukowane w Pamiętniku. Winny być dostarczone Biuru Zjazdu do 30 czerwca 1939 r.

6. Towarzystwo Ekonomistów w Krakowie stanowi Komitet Wykonawczy Zjazdu i prowadzi Biuro Zjazdu. Biuro drukuje wszystkie materiały na Zjazd jako tom I „Pamiętnika” Zjazdu, organizuje stronę gospodarczą Zjazdu, udziela uczestnikom Zjazdu wszelkich informacji i w czasie trwania Zjazdu jest organem wykonawczym Prezydium Zjazdu.

7. Otwiera Zjazd przewodniczący I Zjazdu lub jego zastępca, po czym następuje wybór Prezydium Zjazdu na podstawie wniosku Komitetu.

8. Prawo uczestnictwa w Zjeździe mają wszyscy członkowie towarzystw ekonomicznych w Polsce, które zorganizowały Zjazd, a prócz tego: a) profesorowie, docenci i asystenci szkół akademickich w zakresie nauk ekonomicznych, b) osoby, które ukończyły wyższe zakłady naukowe i które zajmują się sprawami ekonomicznymi w dziedzinie kierownictwa życiem gospodarczym lub też na polu nauki i publicystyki, c) osoby zaproszone przez Komitet Zjazdu bezpośrednio lub na wniosek Towarzystw Ekonomicznych, zwołujących Zjazd.

9. Legitymacje uczestnictwa w Zjeździe wystawiają biura towarzystw ekonomicznych oraz Biuro Zjazdu w Krakowie. Legitymacje dają prawo uczestniczenia w Zjeździe po opłaceniu 20 złotych na koszty Zjazdu i wydanie Pamiętnika, co na legitymacji stwierdza Biuro Zjazdu.

10. Towarzystwa, wydające legitymacje, sporządzają ich spis wraz z adresami, który przesyłają do Biura Zjazdu wraz z ewtl. pobranymi opłatami.

11. Uczestnicy Zjazdu otrzymują z Biura Zjazdu przed Zjazdem I tom „Pamiętnika Zjazdu”, obejmujący program i regulaminy Zjazdu oraz referaty i memoriały.

12. Biuro Zjazdu wydaje po Zjeździe II tom „Pamiętnika”, zawierający protokoły obrad. Tom ten zostaje rozesłany wszystkim uczestnikom Zjazdu, którzy zapłacili opłatę zjazdową. Referenci i mówcy dostarczają treści swych przemówień nie później jak w siedem dni po ich wygłoszeniu.

Regulamin Obrad II Zjazdu Ekonomistów Polskich.

1. Ogólne zebranie Drugiego Zjazdu Ekonomistów Polskich wybiera przewodniczącego i zastępców. Przewodniczący powołuje sekretarzy.

2. Prezydium Zjazdu prowadzi obrady podług programu, ułożonego przez Stały Komitet Zjazdu Ekonomistów Polskich stosownie do porządku obrad. Przewidziane są tylko posiedzenia plenarne.

3. Referenci wygłaszają przemówienia, po których otwiera się dyskusja w porządku zapisanych do głosu. Czas przemówienia w dyskusji jak i koniecznych odpowiedzi nie może przekraczać 10 minut.

4. Dla każdego punktu porządku dziennego Prezydium określa ilość czasu, po upływie którego dyskusja na dany temat zostaje wyczerpana. Prezydium może zarządzić dyskusję łączną nad kilkoma punktami porządku dziennego.

5. Zabieranie głosu na tematy nie umieszczone na porządku dziennym nie jest dopuszczalne.

6. Obrady są prowadzone bez zgłaszania ani głosowania rezolucji.

7. Prezydium Zjazdu po ukończeniu obrad każdego dnia zamyka je zreasumowaniem ich przebiegu i wyników.

8. Prezydium prowadzi protokół obrad Zjazdu, który zostaje zamieszczony w Pamiętniku. *

Przedmiotem obrad Zjazdu według uchwalonego dnia 18 XII 1938 r. *programu obrad* ma być zagadnienie gospodarstwa planowego. Pierwszy dzień, który organizuje prof. Heydel, będzie poświęcony ogólnym zagadnieniom gospodarstwa planowego i planowaniu strukturalnemu; drugi, którego organizatorem jest prof. Lipiński, obejmie planowanie koniunkturalne; trzeci zaś będzie poświęcony planowaniu w Polsce, a organizuje go prof. Ad. Krzyżanowski. Ponadto Komitet wykonawczy, którym jest Towarzystwo Ekonomistów w Krakowie, zamówi szereg memoriałów o gospodarstwie planowym w różnych krajach.

Sądzić należy, że przedmiot obrad Zjazdu, stanowiący tak aktualne zagadnienie, będzie atrakcją dla wszystkich, interesujących się ekonomiką i Zjazd będzie się cieszył równie wielkim powodzeniem, jak poznański.

Edward Taylor (Poznań)

11. POLSKIE TOWARZYSTWO STATYSTYCZNE

ODDZIAŁ W POZNANIU

Staraniem tymczasowego wiceprezydenta miasta Zygmunta Załeskiego zwołane zostało do Ratusza w dniu 14 listopada 1938 r. zebranie konstytucyjne Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Statystycznego, które zawiązało się w Warszawie w roku 1937. Do Poznańskiego Oddziału zgłosiło swoje członkostwo kilkanaście osób z terenu Poznania, których działalność zawodowa styka się lub opiera na badaniach statystycznych. Zarząd Oddziału ukonstytuowała się w następującym składzie: prof. U. P. dr Marcin Nadobnik, jako przewodniczący; dyr. dr Jerzy Pilecki, jako sekretarz; oraz dyr. dr Józef Rzóska, jako skarbnik. Poza tym delegatem do Rady Towarzystwa w Warszawie wybrany został dr Pilecki.

Towarzystwo ma na celu: prowadzić i popierać badania naukowe, pogłębiać wiedzę statystyczną przez zebrania referatowe dla członków i osób zaproszonych, ogłaszać wyniki badań swych członków itp. W szczególności zaś Oddział Poznański pragnie prowadzić badania nad stosunkami ludnościowymi i gospodarczymi Polski Zachodniej oraz nad kwestią niemiecką w Polsce.

Pierwsze zebranie referatowe odbyło się 5 grudnia 1938 r. z odczytem dra Józefa Rżóski pt. „Przeobrażenia ludnościowe w Poznańskim w XIX wieku i po wojnie”.

12. FUNDUSZ WIECZYSTY ZASIŁKÓW NAUKOWYCH IM. JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Towarzystwo Kredytowe Ziemskie w Warszawie utworzyło Fundusz Wieczysty Zasiłków Naukowych im. Józefa Piłsudskiego. Dochody z Funduszu przeznaczone są na zasiłki dla osób, pracujących na polu rolnictwa, ekonomii i prawa gospodarczego. W szczególności uwzględnia się prace, dotyczące obronności Państwa. Zasiłki udzielane są zarówno na wykonanie jak i ogłoszenie pracy naukowej.

Prezes Towarzystwa dr August Popławski powołał Komisję Kwalifikacyjną, której zadanie polega na opiniowaniu uzdolnień naukowych kandydatów do zasiłków oraz wartości ich prac. W skład Komisji weszli pp.: Min. Ignacy Matuszewski, płk dypl. Leon Strzelecki, prof. dr Stefan Moszczeński, prof. dr Wacław Ponikowski i doc. dr Władysław Kosieradzki.

Z szeregu pomyślnie zakwalifikowanych w ciągu roku prac, kilka ukazało się już na półkach księgarskich, stanowiąc nowy dorobek polskiej literatury naukowej.

Najbliższe posiedzenie Komisji Kwalifikacyjnej odbędzie się w połowie stycznia 1939 r.

Podania osób zainteresowanych winny być zgłaszane pod adresem Prezesa Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, ul. Kredytowa nr 1.

13. ORGANIZACJA I PERSONALIA WYDZIAŁÓW PRAWA

I. Katedra ekonomii politycznej została utworzona na Wydziale Inżynierii Politechniki Warszawskiej — rozp. Min. W. R. i O. P. z 29 IX 1938.

II. Profesorami zwyczajnymi Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie zostali mianowani dr Bohdan Wasiutyński (prawo administracyjne) i dr Stefan Z. Zaleski (ekonomia polityczna).

III. Marszałkiem V Sejmu Rzplitej w dniu 28 XI 1938 wybrany został profesor prawa konstytucyjnego na Uniwersytecie Józefa Piłsudskiego dr Wacław Makowski. W wyborach sejmowych 1938 r. zostali wybrani posłami do Sejmu profesor prawa konstytucyjnego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim dr Antoni Deryng i profesor prawa politycznego na Uniwersytecie Jagiellońskim dr Maciej Starzewski.

IV. Za zasługi na polu pracy naukowej otrzymali dnia 10 XI 1938 komandorię orderu Odrodzenia Polski profesorowie dr Eugeniusz Jarra z U. J. P. w Warszawie, ks. dr Antoni Szymański z K. U. L. w Lublinie i dr Bronisław Wróblewski z U. S. B. w Wilnie. Krzyżem oficerskim Odrodzenia Polski zostali 10 XI 1938. odznaczeni profesorowie dr Antoni Deryng z K. U. L. w Lublinie za zasługi na polu pracy naukowej i społecznej oraz dr Jerzy Stefan Langrod z U. J. w Krakowie za zasługi na polu pracy społecznej.

14. FUNDUSZ WYDAWNICZY „RUCHU”

Na Fundusz Wydawniczy „Ruchu” złożyli:

Związek Zachodnio-Polskiego Przemysłu Cukrowniczego w Poznaniu	750,— „
Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie	500,— zł
Wydział Powiatowy we Wrześni	300,— „
S. A. „Lignoza” w Katowicach	25,— „

Następującym Instytucjom: Bankowi Polskiemu w Warszawie, Bankowi Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Bankowi Cukrownictwa w Poznaniu, Bankowi Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, Bankowi Zw. Sp. Zarobk., Komunalnemu Bankowi Kredytowemu, Tow. Akwawit, Związkowi Zachodnio-Polskiego Przemysłu Cukrowniczego w Poznaniu, Zakładowi Ubezpieczeń w Warszawie, Wydziałowi Krajowemu w Poznaniu, Wydziałom Powiatowym i Zarządom miast, Izdom Rolniczym i Przemysłowo-Handlowym itp. oraz osobom prywatnym, które stale od szeregu lat życzliwie wspomagają naszą placówkę naukową, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju nauki polskiej, składa Redakcja imieniem wydawnictwa serdeczne podziękowanie.

Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poparcie przez pozyskiwanie nowych prenumeratorów jak również przez zasilanie „Funduszu Wydawniczego”. Wszelkie kwoty składane na fundusz wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. 201 346) będą na tym miejscu ogłaszane.

DO NABYCIA W KSIĘGARNIACH:

- Bossowski J. J. prof.:* Sądy Boże na Pomorzu. Szkic etnograficzno-prawny. Poznań 1937. Cena 2 zł.
- Tenże:* Prawo karne i proces karny w Niemczech. Zarys historyczny. Prawo obowiązujące. Projekty. Nauka. Warszawa 1936. Cena 1 zł.
- Janet Paul:* Historia doktryn politycznych, 2 tomy. Poznań 1931, Fiszer i Majewski, 12 zł.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i ważniejsze ustawy polityczne, uzupełnione Statutem Ligi Narodów, zestawił i wydał prof. dr Peretiatkowicz, wydanie szóste, poprawione. Poznań 1935. Cena 4 zł.*
- Lisowski Z. prof.:* Kodeks cywilny ob. na ziemiach zachodnich, wyd. II, opracował... Poznań, Woj. Instytut Wydawniczy, 1933, str. 1241.
- Tenże:* Prawo małżeńskie, projekt ustawy, opracował... Poznań, Księg. Św. Wojciecha, 1935, str. 59. Cena 2 zł.
- Nadobnik M. prof.:* Ludność Polski według ostatniego spisu. Poznań 1922, Księgarnia Św. Wojciecha, str. 23.
- Nowakowski St. prof.:* Geografia Gospodarcza Polski Zachodniej, t. I i t. II. Poznań 1930, str. 436. Cena 65 zł.
- Ohanowicz A. prof. dr:* Przymierzenie publiczne, studium z prawa cywilnego. Poznań 1921, Gebethner, str. 52.
- Tenże:* Zarys prawa cywilnego b. dzielnicy pruskiej. Część pierwsza: Nauki ogólne. Część druga: Zobowiązania. Poznań 1922, Fiszer i Majewski.
- Tenże:* Ustawa o wykonaniu reformy rolnej i inne ustawy rolne. Poznań 1926, Krajowy instytut Wydawniczy, str. 495. Cena 8 zł.
- Paczkowski Romuald prof. dr:* Prawo zabudowy jako „grunt”. Poznań 1932, Sgł. Jan Jachowski, str. 126. Cena 6 zł.
- Tenże:* Renta pieniężna w postaci ciężaru realnego i długu rentowego (na tle ustawodawstwa ziem zachodnich). Poznań 1936, Skł. Jan Jachowski, str. 157. Cena 5 zł.
- Peretiatkowicz A. prof. dr:* Wojna a idea prawa, wyd. II. Poznań 1920, Gebethner, str. 32. Cena 2 zł.
- Tenże:* Wstęp do nauk prawnych. Poznań 1935, wyd. III, przejrzone i uzupełnione. Skł. gł. Poznań, Księg. św. Wojciecha, str. 80. Cena 2,50 zł.
- Tenże:* Państwo współczesne, wyd. VII rozszerzone. Lwów 1935, Książnica-Atlas. Cena 6 zł.
- Tenże:* Filozofia społeczna J. J. Rousseau'a, wyd. II, przejrzone i uzupełnione. Księgarnia Uniwersytecka, str. 236. Cena 5 zł.
- Tenże:* Współczesna Encyklopedia Życia Politycznego (z portret.), wyd. III. Poznań—Warszawa 1932. Księg. św. Wojciecha. Cena 5 zł.
- Tenże:* Państwo faszystowskie, bilans rządów pięcioletnich. 1927, Dom Książki Polskiej, 1,50.
- Tenże:* Reforma Konstytucji polskiej. Warszawa 1929. Dom Książki Polskiej. Cena 1,80 zł.
- Tenże:* Studia prawnicze. Poznań 1938, Księgarnia Św. Wojciecha, str. 211. Cena 8 zł.
- Radbruch G.:* Zarys filozofii prawa. Przełożył prof. dr Cz. Znamierowski. Kraków—Warszawa, 1938, Księgarnia Powszechna, str. 335. Cena 12 zł.
- Rousseau J. J.:* Umowa społeczna, przełożył i objaśnił prof. dr Peretiatkowicz, wyd. II. Poznań 1920, Księg. Św. Wojciecha, str. 130. Cena 1 zł

- Kosiński St. dr:* Problem działania cel w teorii ekonomii. Poznań 1929, Fiszer i Majewski, str. 259. Cena 8 zł.
- Tenże:* Nowe prądy w polityce gospodarczej. Poznań 1938. Gebethner i Wolff. Cena 1 zł.
- Rutkowski Jan prof. dr:* Skup sołectw w Polsce w XVI w. Poznań 1921. Cena 1 zł.
- Tenże:* Poddaństwo włościańskie w XVIII w. Poznań 1921. Cena 5 zł.
- Tenże:* Zarys gospodarczych dziejów Polski w czasach przedrozbiorowych. Poznań 1923. Cena 3 zł.
- Tenże:* Zagadnienie reformy rolnej w Polsce w XVIII wieku. Poznań 1925. Cena 3 zł.
- Tenże:* Podział dochodów w żupach ruskich na Zygmunta Augusta. Poznań 1927. Cena 5 zł.
- Tenże:* Badania nad podziałem dochodów w Polsce w czasach nowożytnych. T. I. Kraków, 1938, Pol. Akad. Umiej., str. 328. Cena 8 zł.
- Silicki T. prof. dr:* Prawo elekcji królów w dobie Jagiellońskiej. Lwów 1913. Studia nad hist. prawa polskiego wyd. przez O. Balzera. T. V, zes. 3, nakł. Tow. Nauk. we Lwowie.
- Tenże:* Organizacja archidiakonalna w Polsce. Lwów 1927. Studia nad hist. prawa polskiego wyd. przez O. Balzera. T. X, zes. 2, nakł. Tow. Naukowego we Lwowie.
- Tenże:* Rola dziejowa kościoła polsk. na Śląsku w wiekach XI—XIII. Katowice 1935, wyd. Instytutu Śląskiego. Cena 2 zł.
- Stelmachowski Br. prof. dr:* Zarys procedury cywilnej. Poznań, Fiszer i Majewski, str. 126.
- Tenże:* Polsko-niemiecki układ waloryzacyjny. Poznań 1928, Fiszer i Majewski, str. 60. Cena 6,50 zł.
- Tenże:* O prawie zastawu na wekslu. Poznań 1925, Tow. Przyj. Nauk, str. 151. Cena 12 zł.
- Taylor E. prof. dr:* Inflacja polska. Poznań 1926, Tow. Przyj. Nauk, str. 408. Cena 15 zł.
- Tenże:* Druga inflacja polska. Poznań, Gebethner i Wolff, str. 135. Cena 4,50 zł.
- Tenże:* Wstęp do ekonomiki cz. I. Warszawa 1936, Dom Książki Polskiej, str. 190.
- Tenże:* Wstęp do ekonomiki cz. II. Poznań 1938, Ks. Św. Wojciecha, str. 165. Cena 6 zł.
- Tenże:* Polityka skarbowa i system podatkowy Rzplitej Polskiej, Poznań 1929, Nakł. Wyższej Szkoły Handlowej, str. 368.
- Tenże:* Uwagi o polskiej polityce pieniężno-kredytowej. Poznań 1932, str. 23.
- Winiarski B. prof. dr:* Rzeki polskie ze stanowiska prawa międzynarodowego. Poznań 1922, Gebethner, str. 266.
- Tenże:* Ustrój polityczny ziem polskich w XIX w. Poznań 1923, str. 287, Fiszer i Majewski.
- Tenże:* Bezpieczeństwo, Arbitraż, Rozbrojenie. Poznań 1923, Fiszer i Majewski. str. 256. Cena 10 zł.
- Tenże:* Wybór źródeł do nauki prawa międzynarodowego. Warszawa 1938, Skł. gł. Kasa im. Mianowskiego, str. 593, Cena 12 zł.
- Zaleski Stefan prof. dr:* Demographie générale de la Pologne. Fribourg—Lausanne, 1920, Comité des publications encyclopédiques sur la Pologne, str. 301, z wykresami i kartogramami. Cena zniż. 2 zł. (Skład u Gebethnera i Wolffa).
- Tenże:* Idea służszej płacy. Poznań 1925, Fiszer i Majewski, str. 191. Cena 8 zł.
- Tenże:* Wpływ postępu technicznego na bezrobocie. Poznań 1937, Tow. Przyj. Nauk, str. 219. Cena 7 zł.
- Zoll i Ohanowicz:* Prawo cywilne h. dziełu, pruskiej, cz. I, cz. III. Kraków 1923. Czarnecki.

POZNAŃSKIE PRACE EKONOMICZNE

POD REDAKCJĄ PROF. DRA EDWARDA TAYLORA

- Nr 1. *Kasprowicz Bolesław*: Przemysł spirytusowy b. dzielnicy pruskiej w okresie etatyzmu (1 I 1919 do 31 X 1919), Poznań 1922. Fiszer i Majewski, 8° str. 122. 3,00
- Nr 2. *Dalski Zbigniew*: Wpływ losów waluty polskiej na życie gospodarcze Zachodniej Polski, Poznań 1922, Fiszer i Majewski, 8° str. 104. 3,00
- Nr 3. *Roszkowski Antoni*: Poglądy społeczne i ekonomiczne Augusta Cieszkowskiego, Poznań 1923, Fiszer i Majewski, 8° str. 168. 5,00
- Nr 4. *Kulikowski Józef*: Kredyt w Polsce w dobie inflacji (1919-22). Poznań 1923, Fiszer i Majewski, 8° str. 118. 4,00
- Nr 5. *Goldmann Stefan*: Polskie traktaty handlowe, Poznań 1924, Fiszer i Majewski, 8° str. 117. 4,00
- Nr 6. *Calkosiński Aleksander*: Inflacja niemiecka, Poznań 1924, Fiszer i Majewski, 8° str. 162. 5,00
- Nr 7. *Więę Krzysztof*: Położenie robotników rolnych w Poznańskim po wojnie (1919—23), Poznań 1925, Fiszer i Majewski, 8° str. 120. 4,00
- Nr 8. *Chelmikowski Marian*: Związki zawodowe robotników polskich w Królestwie Pruskim (1889—1918), Poznań, Fiszer i Majewski, 8° str. 280. 4,00
- Nr 9. *Rzóska Józef*: Niemieckie cła zbożowe, Poznań 1926. Gebethner i Wolff, 8° str. 222. 6,00
- Nr 10. *Maik Stefan*: Polska polityka dewizowa, Poznań 1927, Gebethner i Wolff, 8° str. 143. 4,50
- Nr 11. *Lubowicki Jerzy*: Polityka podatkowa Polski, Poznań 1927. Gebethner i Wolff, 8° str. 164. 5,50
- Nr 12. *Borowski Waclaw*: Inflacja i reforma waluty w Rosji sowieckiej, Poznań 1927, Gebethner i Wolff, 8° str. 195. 6,50
- Nr 13. *Skowroński Antoni*: Władysław Ochenkowski jako ekonomista, Poznań 1927, Gebethner i Wolff, 8° str. 210. 7,50
- Nr 14. *Rosiński Lucjan*: Naprawa waluty w Niemczech, Poznań 1928. Gebethner i Wolff, 8° str. 160. 5,40
- Nr 15. *Piotrowski Jan*: Zagadnienie polskiego eksportu mięsnego, Gebethner i Wolff, 8° str. 231. 8,00
- Nr 16. *Paszkowski Witold*: Organizacja polskiego przemysłu węglowego, Poznań 1931, Skł. gł. Dom Książki Polskiej w Warszawie, 8° str. 272. 10,00
- Nr 17. *Zdzitowiecki Jan*: Naprawa pieniądza włoskiego. Poznań 1932, Skł. gł. Dom Książki Polskiej w Warszawie, 8° str. 207. 7,50
- Nr 18. *Roszkowski Antoni*: Korporacjonizm katolicki, Poznań 1932, Skład gł. Księgarnia św. Wojciecha, 8" str. 302. 10,00
- Nr 19. *Schimmel Jerzy*: Miejska renta gruntowa. Poznań 1933, Skł. gł. Dom Książki Polskiej w Warszawie, 8° str. 170. 7,00
- Nr 20. *Tuskiewicz Olgierd*: Przesilenie zbożowe w Polsce, Poznań 1934, Skł. gł. Dom Książki Polskiej w Warszawie, 8° str. 132. 5,00
- Nr 21. *Bark Edgar*: Zagadnienie obiegu pieniądza w współczesnej ekonomice, Poznań 1935, Dom Książki Polskiej w Warszawie, str. 143. 5,00
- Nr 22. *Werner Stefan*: Przemysł na Pomorzu i jego przyszłość, 1935, str. 223. 7,50
- Nr 23. *Taylor Edward*: Wstęp do ekonomiki. Cz. I. Ekonomika jako nauka, 1936, str. 190. 8,00
- Nr 24. *Trąmpczyński Witold*: Pojęcie kapitału, 1937, str. 151. 5,00
- Nr 25. *Śmierczalski Stanisław*: Teoria wartości i cen austriackiej szkoły psychologicznej, 1938, str. 142. 5,00
- Nr 26. *Zakrzewski Zbigniew*: Witold Skarżyński, ekonomista wielkopolski, 1938, str. 139. 5,00
- Nr 27. *Taylor Edward*: Wstęp do ekonomiki. Cz. II: Czynniki i elementy gospodarcze. 1938, str. 165. 6,00
- Nr 28. *Hedinger Kazimierz*: Polska polityka zbożowa, Poznań 1939, str. 163. 5,50

Do nabycia we wszystkich księgarniach